

Miervaldis Mozers

Runa, atklājot balvas pasniegšanas ceremoniju 2012.gadā

Cicerons: Cum tacent clamant.

Pat klusējot runāt. Tā ir rakstīts mūsu balvas devīzē.

Var klusēt un nemelot.

Var klusēt un nepateikt taisnību.

Var klusēt un tādējādi piekrist.

Cum tacent clamant.

Cik gan dažādi klusē cilvēki. Un ikviena klusēšana ir daiļrunīga.

Sievietes un vīrieši klusē dažādi. Psiholoģijā ir pierādīts, ka smadzeņu centri, kas atbildīgi par klusēšanu vai runāšanu, mums ir novietoti dažādi. Vienkāršojot – sieviete ar runāšanu centīsies tikt pāri plašam problēmas laukumam, un tikai tad atskatīsies. Vīrietis redzēs visu šaurākā leņķī, un izteiksies tomēr pārsvarā tad, kad būs saskatījis taku. Īsāk sakot, sievietes biežāk uzreiz izvēlēsies runāt. Vīrieši klusēt. Politikā ne vienmēr būs tā.

Šīgada Cicerona balvas laureāte Hilarija Klintone, tiekoties ar studentiem LU aulā šopavasār, teica:” Sieviete politikā ir daudz vairāk izaicinājumu nekā vīrietim.”

Viņa neteica – grūtāk, neteica – sarežģītāk, es to sev iztulkoju – vairāk iespēju uzvarēt un zaudēt. Mūsu Cicerona balvas ieguvējas – sievietes ir katra savam mērogam atbilstoši izaicinājumus pārvērtušas ieguvumos. Politikā, īpaši starptautiskajā, ir daudz kanonu. Vēsturiski pierādītu vīrišķīgu uzvaras formulu. Kā runāt, par ko klusēt. Bet sieviete šos kanonus drīkst gaumīgi ignorēt. Vigdisa Finbogadotire, Tarja Halonena, Vaira Vīķe – Freiberga, Hilarija Klintone – kā ļoti daudzas aktrises, režisores un dramaturģes – nevar paļauties uz gadsimtos izkoptajām auditorijas iekarošanas maskulīnajām Rietumu tradīcijām. Dāmu pieredze politikā vēl nav tik rūpīgi apkopota. Katra jaunpienācēja veido savu oriģinālu uzvaras stāstu. Jā, jā, iztēlosimies – sievietei parupju anekdoti izstāstot, ir daudz vairāk izaicinājumu nekā vīrietim. Hermans van Rompejs tādējādi sevi varbūt var celt, bet Angela Merkele?

Cum tacent clamant.

Cicerons ir iegansts. Nezaudēt humanitāro kultūru, kas palīdz formulēt mērķus, mūsdienu izpratni par lokālām un starptautiskām lietām.

Latvijas lokālajā politikā sievietēm izaicinājumu reizēm mēdz būt vairāk nekā nacionālajā vai starptautiskajā. Raudzīsimies, kā tuvojošamies pašvaldību vēlēšanu gaisotnē kandidātes klusēs un ko teiks runājot? Kādos terminos analizēs problēmu lauku?

Vidusskolnieks TV spēlē, lai pareizi atminētu kāda Eiropas termina nozīmi, gāja neparastu ceļu – lietoja vārda latīņu izcelsmes sakni un tādējādi nonāca pie savas interpretācijas par šo svešvārdu. Latvijas vidusskolnieks zināja Cicerona valodu! Latīņu valodu, kas te atšķirībā no citām uzreiz neizšļāc naudas strūklas. Sadzīvē aizmirstu. Bet?! Varbūt Briseles gaitenēs un tribīnēs tā var kaut mūsu zemniekiem dot vairāk nekā aprakstīts traktors pilsētas laukumā vai ugunskurs ceļmalā. Cicerona valoda taču ir pati eiropeskākā. Un viņa domāšanas kanons – tik ietekmīgs.

Nobela komiteja savu Miera balvu nupat piešķīra Eiropas Savienībai. Kā mīklu, kā mūsdienu

rēbusu daudziem. Vieni teica – senīla kļūda, citi – nepraktiska izšķiešana. Bet Cicerons – cilvēki slavē to, kam nav spējīgi līdzināties. Šī Miera balva būtībā tika piešķirta pārējai pasaulei, lai tā zinātu, kam nav spējīga līdzināties. Ej nu sažini, vai tik jau pēc pārdesmit gadiem pasaule nemēģinās atšifrēt ES formulu kā cilvēcības uzvaras kanonu?

Ne katram ir dota balva redzēt cilvēcības stumbru un galotni kopā ar saknēm. Vienā veselumā. Latvijas drēgnā rudenī.